

Мельник Є.*

НОВІ РЕАЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ПІСЛЯ ВСТУПУ ДО СОТ

Процес вступу до СОТ Україна почала ще у 1993 році і лише цього року Україна офіційно ввійшла до цієї організації. Згідно зі статтею XII Марракеської угоди про заснування СОТ вступ у СОТ відбуватиметься на умовах, узгоджених між урядом держави-заявника і СОТ. На відміну від приєднання до інших міжнародних організацій, вступ у СОТ – це насамперед справа переговорів.

З розгляду заявки України про вступ до СОТ проведено 17 офіційних і чимало неформальних засідань Робочої групи.

На останньому засіданні, 25 січня 2008 року, члени Робочої групи ухвалили «вступний пакет» України: Звіт Робочої групи, розклади зобов'язань з доступу до ринку товарів і послуг, проект рішення Генеральної ради і протоколу про вступ. 5 лютого 2008 року вступний пакет розглянула і затвердила Генеральна рада СОТ. Президент України та Генеральний директор Світової організації торгівлі підписали Протокол про вступ України в СОТ.

10 квітня 2008 року Верховна Рада України ухвалила закон № 250-VI «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі». Після чого 16 квітня 2008 року Президент України підписав закон про ратифікацію Протоколу, і того ж дня Міністерство закордонних справ направило СОТ повідомлення про це. З цього дня пішов відлік 30 днів – офіційного терміну від повідомлення про ратифікацію до членства в СОТ.

16 травня 2008 року Україна стала 152-м членом Світової організації торгівлі.

Вступ України до СОТ має значний вплив на ведення бізнесу всередині країни й на експортні можливості українських компаній на міжнародному ринку. Адаптація вітчизняних підприємств до умов роботи у новому конкурентному середовищі та аналіз нових правил – основні проблеми бізнесу на сьогодні.

Перш за все, необхідно відмітити ті переваги, які здобуває і ще здобуде Україна після вступу до СОТ. До таких переваг можна віднести:

- подолання дискримінаційного ставлення до України у світовій антидемпінговій політиці;
- вдосконалення національного законодавства;
- посилення авторитету України у міжнародній економічній політиці;
- забезпечення дієвих механізмів правового захисту інвестицій та інновацій, творчого і наукового потенціалу;
- збільшення прямих іноземних інвестицій (це спостерігається по країнах ЦСЄ і Балтії, які набули членства в СОТ і знаходяться на шляху до ЄС);
- розширення експортного потенціалу;
- прискорення реструктуризації та модернізації національного виробництва;
- відкриття широких можливостей щодо виходу на ринки 151 країни світу, на які припадає понад 95% світової торгівлі;

* студентка 3 курсу відділення «міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Глухова Д.А.

- демонополізації національної економіки;
- збільшення реальної заробітної плати населення та підвищення ефективності праці.

Вступ України до СОТ є також умовою початку переговорів про створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.

Також це певна гарантія захисту від дискримінаційних заходів з боку країн СНД й запорака розвитку експортних відносин з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону й Латинської Америки, які є членами ASEAN та МЕРКОСУР/NAFTA.

Українські споживачі мають виграти від розширення асортименту внаслідок більш ефективної конкуренції на ринку та якості товарів і послуг, зниження їх ціни. Зниження цін стосуватиметься не лише готових імпортованих товарів та послуг, а й вітчизняних, у виробництві яких використовуються імпортовані компоненти. Водночас відбудуться відповідні зміни в обсягах і структурі споживання, яке наблизатиметься до стандартів розвинених країн.

Для виробників потенційні вигоди будуть пов'язані з отриманням полегшеного доступу до світових ринків товарів, послуг, капіталів, міжнародно визнаних прав для захисту національних економічних інтересів на цих ринках. Відбудеться зниження комерційних ризиків — внаслідок встановлення більш стабільного режиму торгівлі, а також зменшення транспортних витрат — внаслідок гарантування свободи транзиту товарів територією країн-членів СОТ. Усе це загалом сприятиме зниженню собівартості української продукції і, відповідно, підвищенню конкурентоспроможності українських компаній.

Окрема стаття потенційних вигод — це отримання міжнародно визнаного права застосування комплексу обґрунтованих заходів захисту внутрішнього ринку, окремих галузей економіки відповідно до угод СОТ. Водночас слід зазначити, що головні позитивні ефекти слід пов'язувати з дією додаткових стимулів для проведення необхідних внутрішніх реформ.

І як повідомили в Міністерстві економіки України, за експертними оцінками, вступ України до СОТ зумовить додаткове підвищення добробуту населення на 3% та підвищення динаміки зростання ВВП до 2 %, експорт зросте щонайменше на 1 млрд. доларів США.

В той же час, потрібно вказати і можливі проблеми, які викликав вступ до СОТ:

- використання України розвиненими країнами як ринку збуту своєї продукції;
- занепад неконкурентоспроможних галузей економіки;
- зменшення золотовалютних резервів, пов'язане із збільшенням обсягів імпорту;
- перетворення України на країну з вузькою спеціалізацією, що призведе до зростання імпортозалежності;
- дискримінація національних товаровиробників.

Зокрема, не тішать перспективи розвитку вітчизняного фінансового сектору: про яку конкуренцію йдеться за кредитних ставок вітчизняних банків у 18—25% і Європейських — 2,0—2,5%? Аналогічна й величина кредитних ставок Федеральної резервної системи США, а ресурси Японії наразі взагалі менше 1%. Таким чином руйнування внутрішнього ринку фінансових послуг за вільного доступу в Україну західних і азійських операторів (страхові компанії, банки, інші фінансові інститути) можна спрогнозувати з високим ступенем імовірності. Проте Нацбанк розробив пакет проектів підзаконних актів, які висувають до іноземних філіалів цілу низку майже нездійснених вимог. Отож українським банкам можна поки не боятися конкурентів, а споживачам не варто сподіватися на здешевлення фінансових послуг. Також, виконуючи зобов'язання України з вступу в СОТ, уряд скасував свої попередні постанови, які забороняли завозити автомобілі старіші за 8 років і автобуси й вантажівки старші за 5 років (постанова КМУ від 27 серпня 2008 р.

№760). Втім, позаяк з 2006 року діє підвищений податок на завезення й реєстрацію автомобілів, старіших за 8 років, суттєвого напливу останніх сподіватися не варто.

Можна також очікувати тимчасового зниження виробництва окремих товарів в обсягах, еквівалентних збільшенню імпорту. Наприклад, при зниженні мита на шини для легкових автомобілів з 20 % до 10 % можна очікувати збільшення імпорту на 11 млн. доларів США.

Та практичний досвід багатьох країн світу, які нині є членами СОТ, особливо країн, що розвиваються, вказує на те, що більшість потенційно можливих позитивних наслідків для країни, її виробників реалізується не автоматично, а є результатом розумної політики, яка створює потенціал для використання таких можливостей. Саме тому багато залежить від того, як Україна зуміє скористатись своїм членством в СОТ. Потрібно пам'ятати, що її успіх у СОТ залежить не лише від суто економічних показників, велике значення має політичний аспект.

Згідно з дослідженнями експертів, що підготували узагальнену оцінку можливих наслідків вступу до СОТ за секторами та галузями економіки України, на різні регіони, групи виробників, галузі вступ до СОТ вплине по-різному. Залежатиме це в основному від етапу розвитку тієї чи іншої галузі, економіки в цілому.

Висока ймовірність переважання позитивних наслідків

Харчова промисловість, легка промисловість, телекомунікації, туристичні послуги, фондові ринки, трубопровідний транспорт, страхування, поштовий зв'язок, банківські послуги, металургія.

Певна ймовірність переважання позитивних наслідків

Літакобудування, суднобудування, хімічна промисловість, сільське господарство, залізничний транспорт, ріелтерські послуги, освіта, морський транспорт, медичні послуги.

Можливий баланс між позитивними та негативними наслідками

Енергетика, авіаційний транспорт.

Висока ймовірність переважання негативних наслідків

Автомобілебудування, вуглевидобувна промисловість, радіоелектронна промисловість, сільськогосподарське машинобудування.

На сьогодні комплексної оцінки наслідків приєднання України до СОТ поки що не зроблено. Така оцінка являє собою дуже складне завдання оскільки, зокрема, припускає: оцінку наслідків для тисяч товарних груп, оцінку міжгалузевих ефектів, оцінку з урахуванням майбутніх змін законодавства, тарифів і методів регулювання зовнішньої торгівлі з урахуванням вимог СОТ.